

N:o 10.

Af herr **J. A. Johansson** i Strömsberg, om *ändring i gällande bevillningsförrättning.*

Gällande bevillningsförrättning föreskrifver, som bekant, förutom vissa officiella uppgifter äfven, att vissa slags verk och bolag skola vara ovillkorligen skyldiga att opåfordrade inlemna vissa uppgifter, hvilka äro afsedda att tjena till ledning vid taxeringen af inkomst för kapital och arbete, och stadgar för försummelse härutinnan påföljder, som i allmänhet torde få anses ega tillräckligt verkande kraft. Men för öfrigt inskränker sig bevillningsförrättningen beträffande andra arbetsgifvare och skattskyldige till ett åläggande för dessa att på en från bevillningsberedningens ordförande erhållen uppmaning lemna motsvarande uppgifter, och den påföljd, som en uraktlåtenhet att ställa sig denna må hända äfven endast undantagsvis meddelade uppmaning till efterrättelse enligt förrättningen medför, är af den beskaffenhet, att man torde kunna påstå att det i allmänhet blir öfverlemnadt åt ifrågavarande persons förgodtfinnande, om han vill bry sig om att hörsamma uppmaningen eller icke, liksom det icke finnes någon garanti för, att uppgifterna, äfven om de lemnas, äro tillförlitliga. Det blir således alldeles beroende på en ren tillfällighet, om man med denna föreskrift vinner hvad lagstiftaren dermed åsyftat, nemligen en hjälp att nå hvad som bör vara all skattelagstiftnings mål, d. v. s. en efter lagens grunder rättvist fördelad beskattning. Erfarenheten från förhållandena inom flera kommuner, så väl på landsbygden som i staden, torde ock mycket ofta vara sådan, att man derifrån kan hemta faktiska

omständigheter, som tala för önskvärdheten af en ändring och ett tillägg i de af bevillningsförordningen anvisade medlen att åtkomma den beskattningsskyldiga inkomsten af *kapital och arbete*.

Det vill synas, som om nu ändtligen tiden kunde vara mogen för att äfven här i landet få fullständigare genomförd den regel, som flestades i utlandet befunnits nödvändig och praktiskt genomförbar och äfven vid skilda tillfällen här hemma haft kraftiga och tvifvels utan mycket kompetenta förespråkare samt utan hvilken en rättvis och pålitlig beskattning af inkomst af kapital och arbete näppeligen låter sig göra, nemligen den regel, att en hvar skattskyldig är ovilkorligen förbunden att vid kraftigt verkande påföljd till taxeringsmyndigheterna efter bästa förstånd och samvete sjelf uppgifva det beskattningsskyldiga beloppet och inkomsten. Gagnet och rättvisan häraf torde ligga i öppen dag och kan lätteligen belysas genom några exempel från det praktiska lifvet. Bevillningsförordningen föreskrifver, att en fastighet skall uppskattas till dess *verkliga* värde, och detta verkliga värde är något, som icke lätteligen hemlighålles. En landtbrukare eger t. ex. en liten hemmansdel, hvarpå han endast med största försakelser och umbäranden drager sig fram, men denna hemmansdel, den ligger fullt öppen och tillgänglig för taxeringsmyndigheternas uppmärksamhet och beräkningar, så nog blir den uppskattad till sitt *verkliga* värde. I samma kommun bor kanske samtidigt en annan person, hvilken har sin stora förmögenhet insatt i banken eller placerad mot goda säkerheter, med ett ord så, att taxeringsmyndigheterna äfven med bästa vilja i verlden omöjligen kunna skaffa sig visshet eller ens tillnärmelsevis föreställning om hans förmögenhets verkliga värde, utan de komma lätt, fastän oafsigtligt, att bereda personen i fråga en förmånlig undantagsställning. Tjenstemannens inkomster på sin tjänst ligga åtkomliga för taxeringsmyndigheterna, medan t. ex. en handlande, en affärsman, som drifver stora affärer och faktiskt förtjenar vida mer än den förre, likväl slipper undan med lika stora eller obetydligt större utskylder. En jemförelse mellan åtskilliga dödsboms bouppteckningar och de inkomstbelopp, för hvilka den affidne under lifstiden erlagt skatt, skulle säkerligen vara öfverraskande och lärorik nog och visa, att det icke är små belopp, som genom frånvaron af denna obligatoriska sjelfanmälningsskyldighet årligen undandragas både stat och kommun, för att i stället nödvunget kastas på deras skuldror, hvilka hafva vida svårare att bära bördan.

Den utländska lagstiftningen i fråga om inkomstskatt visar ock, huru som den allmänna uppfattningen allt mer och mer vänjer sig vid och

erkänner behöfligheten af en sjelfanmälning eller s. k. sjelfdeklaration, vare sig — hvilket är det vanligaste — den förefinnes i form af ett med straffhot åtföljdt bestämdt åläggande för de skattskyldige eller, såsom i Norge, Danmark och Hamburg, som en uppmaning. Så finnes t. ex. sedan lång tid tillbaka uti Italien, England, Sachsen, Schweiz m. fl. stadgad en obligatorisk sjelfdeklaration. Och strafföjderna af en uraktlåtenhet att lemna de föreskrifna uppgifterna eller af afsigtlig ofullständighet och origtighet äro merendels ganska känbara, exempelvis böter till mångdubbelt belopp af den skatt, som den skattskyldige sålunda sökt undandraga staten. På somliga ställen få t. o. m. arfvingarne ikläda sig ansvarighet för bötesbeloppen, om den aflidne upptäcket ha under senare åren af sin lefnad gjort sig saker till dylik oredlighet mot det allmänna.

Behjertande och af intresse torde särskildt vara att i denna fråga aktgifva på de senare årens lagstiftning i Tyskland rörande inkomstskatt. Så bestämmes i lagen af 1890 för Sachsen-Meiningen, att hvarje skattskyldig, som af kapital har minst 40 mark i årlig inkomst, är förpliktigad till att skriftligen uppgifva beloppet. I Lübeck är enligt 1889 års lag hvarje skattskyldig pliktig efter bästa förstånd uppgifva hela sin inkomst, såväl den beskattningsbara som skattefria, och lemnande af afsigtligt eller genom vårdslöshet origtiga uppgifter straffas med böter ända till tio gånger den undanhållna skatten, och upprepas förseelsen, kunna böterna fördubblas. Och i det förslag till lag angående inkomstskatt af den 3 november 1890, som framlades för Preussens landtdag, ålades hvarje skattskyldig, som var uppskattad till minst 3,000 mark i inkomst, att afgifva en skattedeklaration, och straffbestämmelserna för afsiktliga origtigheter i deklARATIONEN eller i svaren på beskattningsmyndigheternas frågor talade om ända till tiodubbla bötesbelopp.

De skäl, som brukat anföras mot ett fullständigare genomförande äfven i Sverige af en dylik obligatorisk sjelfanmälning eller sjelfdeklaration, gå hufvudsakligen igen ifrån det betänkande, som 1859 afgafs af en komité för bevillningsförordningens öfverseende. Men dessa skäl torde godt kunna påstås ha med de många år, hvilka sedan dess förlupit, mistat den bevisningskraft de möjligen från början egt. Man kan påstå detta så mycket hellre, som så väl redan denna komité som andra komitéer, hvilka hänfört sig till den förras skäl, ändock funnit sig i handling böra frångå en dylik uppfattning och förordat åtgärder, mot hvilka precis samma skäl lika väl skulle kunna anföras. Konung och Riksdag ha ock i af-

seende på skyldigheten att lemna uppgifter enats om bestämmelser, hvilka lika fullt beröra förmögenhetsförhållanden, som tillhöra det privata området, som den i denna motion föreslagna åtgärden. Man har sedan 1859 närmat sig och förberedt sig för målet, och det vore således nu endast fråga om att taga ut steget litet mera och införa mera praktiska och verksamma föreskrifter.

Man har som ett skäl mot genomförande af en dylik sjelfanmälningsskyldighet talat om frestelsen hos den skattskyldige att lemna ofullständiga och otillförlitliga uppgifter, hvarigenom skulle vållas mera oreda och osäkerhet än nytta. Men gifvet är, att dessa uppgifter, som äro afsedda *till ledning*, alltid måste underkastas pröfning af vederbörande, och då man redan nu icke anser sig kunna undvara vissa liknande uppgifter, lemnade från håll, der frestelsen till origtighet äfven torde låta tänka sig, torde fruktan för denna fara icke behöfva vara så stor. Gifvet är ock, att lagstiftningen måste låta sig angeläget vara att genom lämpliga straffbestämmelser söka skaffa sig aktning på håll, der den medborgerliga plikt-känslan och allmänandan må hända icke blifvit tillräckligt utvecklade. Utan åläggande för den skattskyldige att sjelf sanningsenligt uppgifva sin inkomst lär åstadkommandet af en rättvis beskattning af inkomst vara ett olösligt problem. Och ju mer vanan vid en dylik skyldighet liksom insigten om dess nödvändighet genom lagstiftningens uppfostrande inverkan och genom de praktiskt påtagliga följderna häraf gör sig gällande inom nationen, skall tvifvels utan den obenägenhet och fördom häremot, som må hända förefinnes, snart gifva vika.

På grund af hvad jag sålunda anført, vågar jag vördsamt föreslå, att Riksdagen måtte besluta ändring i bevillningsförordningen i sådant syfte,

att den, som enligt bevillningsförordningen är skyldig att erlägga skatt för inkomst af kapital eller arbete, ålägges att inom offentligen kungjord tid till bevillningsberedningens ordförande lemna uppgift å det belopp, hvartill hans inkomst af kapital eller arbete det nästföregående året uppgått;

och att den skattskyldig, som detta underlåter, må böta ett belopp, svarande mot tio procent af den bevillning, som inom beredningsdistriktet varder honom

påförd för den inkomst, som uppgiften skolat afse, hvarjemte Kongl. Maj:ts befallningshafvande på anmälan af bevillningsberedningens ordförande eger att med föreläggande af lämpligt vite dylik uppgift infordra;

samt att, om det kan ledas i bevis att skattskyldig mot bättre vetande lemnat origtig uppgift, han må vara skyldig icke allenast att erlägga bevillning för det sålunda undanhållna beloppet, utan äfven derutöfver erlägga en pligt af fem procent af samma belopp.

Stockholm den 24 januari 1892.

J. A. Johansson.
